faţă de biserică şi mănăstiri; cauzele care au dus la lichidarea mănăstirii (1950); reactivarea (1990) şi situaţia actuală a locaşului monahal; ctitorii, donatorii şi rolul lor în istoria acestui centru monastic.

Rezumatul tradus în limbile engleză, franceză şi rusă urmăreşte difuzarea cât mai largă a acestei lucrări care aduce în atenţia cititorului valorile spirituale, artistice şi culturale pe care un aşezământ monastic le poate reprezenta.

Indicele de nume şi locuri încheie acest volum, bogat ilustrat, care, împreună cu cel dedicat mănăstirii Voroneţ, reprezintă apariţii editoriale deosebite, prin conţinut şi calitate grafică.

Lidia Gross

ZSOLDOS Attila, ***Magyarország világi archontológiája 1000-1301,*** Budapest, MTA Történettudományi Intézete, 2011 (História Könyvtár. Kronológiák. Adattárak. 11), 382 p.

Dedicată memoriei lui Engel Pál, fără îndemnul şi sprijinul căruia, mărturiseşte autorul, nici n-ar fi început acest demers, volumul de faţă continuă direcţia iniţiată de ilustrul său predecesor, cu toate că, din punct de vedere cronologic, el se plasează într-o epocă anterioară, respectiv cea a dinastiei arpadiene (a. 1000-1301).

Apărută în anul 1996, cartea lui Engel Pál, în două volume, consacrată archontologiei laice a regatului maghiar între anii 1301-1457 (perioada dinastiilor mixte până la epoca lui Mathia Corvinul), s-a impus cu rapiditate ca un instrument indispensabil medieviştilor preocupaţi de epoca respectivă, oferind informaţii sistematic ordonate, inclusiv pentru spaţiul Transilvaniei actuale.

Volumul semnat de Zsoldos Attila se înscrie în aceeaşi tendinţă de restituire a unei epoci istorice, prin alcătuirea unei baze de date, extrem de preţioase, care conferă lucrării un loc ce îl depăşeşte pe cel de simplu „auxiliar". Este vorba de primele două secole din istoria regalităţii maghiare, o epocă a începuturilor, tocmai din acest punct de vedere, mai dificil de abordat: pe de o parte, datorită deficitului documentar, iar pe de altă parte, pentru că în această perioadă, încă, structurile organizatorice (administrative, politice, judecătoreşti etc.) sunt în formare, lipsite fiind de continuitatea şi stabilitatea pe care le-o conferă un stat consolidat.

Datorită acestor particularităţi, şi structura lucrării este puţin diferită de cea semnată de Engel Pál, adaptându-se realităţilor pe care le ilustrează: astfel, pe lângă cele patru mari capitole (1. *Baronii*, 2. *Prelaţii*, 3. *Cancelaria regală*, 4. *Comiţii comitatelor*), comune ambelor lucrări, în cea de faţă apar subcapitole particulare, referitoare, de exemplu la dregătoriile etnice (*comes Byssenorum*) sau la dregătoriile mici (*janitor, ensifer*), lipsind, în schimb, cel referitor la membrii *aulae regis.*

Datele extrase din documente edite şi inedite, pentru întregul spaţiu ce a alcătuit regatul Ungariei medievale, ne oferă o radiografie a realităţilor politice, administrative, sociale, eclesiastice din epoca dată, extrem de sugestivă pentru evoluţia acestora. Foarte vizibilă, din acest punct de vedere, este organizarea administrativă, a cărei evoluţie este surprinsă prin prezentarea comitatelor specifice epocii (1000-1301) şi a comiţilor identificaţi, şi care, comparată cu cea a perioadei ulterioare (1301-1457), oferă un punct de pornire pentru desluşirea etapelor/proceselor prin care aceasta a trecut pentru a ajunge la structura cunoscută din secolele XIV-XV.

Întregul ansamblu al lucrării este susţinut de un indice al persoanelor (şi funcţiilor deţinute), care nu ne indică paginile corespunzătoare inserării lor, dar care ne oferă un tablou sintetic al acestora, cu trimiterea, în notă, la documentul şi bibliografia aferentă.

Aparatul critic, precum şi bibliografia anexată mărturisesc disponibilitatea autorului, perseverenţa şi acribia ştiinţifică, calităţi absolut necesare unei astfel de întreprinderi.

În concluzie, **Archontologia** anilor 1000-1301, alcătuită de Zsoldos Attila, reprezintă un demers, care alături de cel al predecesorului său, Engel Pál, pentru anii 1301-1457, oferă mai mult decât un instrument de lucru temeinic, solid documentat şi bine organizat, constituind, în cele din urmă, o sursă de informare directă în multiple direcţii ale cercetării istoriei Ungariei medievale.

Lidia Gross